

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 8Co/153/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8114208918
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Fil'akovský
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8114208918.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Fil'akovského a z členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Michala Boroňa, v právnej veci žalobcu: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, právne zastúpený JUDr. Barbora Korenecová, advokátka, Sinečná 765/3, 900 45 Malinovo proti žalovanej: Z. Z., nar. XX.X.XXXX, X. XXXX/XX, XXX XX S., t. č. na neznámom mieste, zastúpená opatrovníkom T., právne zastúpený JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom vo Svidníku, ul. Sov. hrdinov 163/66, o zaplatenie 2.019,98 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č.k. 17C 127/2014-65 zo dňa 17.12.2014, jednohlasne takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok s výnimkou výroku o náhrade trov konania.

Z r u š u j e rozsudok vo výroku o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia v r a c i a vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvého stupňa“) napadnutým rozsudkom návrh žalobcu na priznanie 2.019,98 eur s príslušenstvom zamietol. Žalobcovi uložil nahradiť na trovách konania opatrovníkovi čiastku 391,96 eur a túto zaplatiť na účet právneho zástupcovi JUDr. Igorovi Šafrankovi, advokátovi vo Svidníku, Ul. Sov. hrdinov 163/66 do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Vychádzal zo zistenia, že žalobca sa pôvodným návrhom domáhal zaplatenia zmenky vystavenej žalovanou v prospech žalobcu vo forme blankozmenky, v ktorej nebola vyplnená zmenková suma a dátum začatia a úročenia zmenkovej sumy s tým, že žalobca a žalovaná uzatvorili pri vystavení zmenky Dohodu o vyplňovacom práve zmenky, obsahom ktorej bolo oprávnenie žalobcu ako remitenta za dohodnutých podmienok doplniť do blankozmenky zmenkovú sumu a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Žalobca následne oznámil žalovanej predloženie zmenky na platenie, ktoré sa uskutočnilo dňa 6. 11. 2009. Žalovaná na predloženú zmenku pred začatím konania nič neuhradila, vzhľadom na to žiadal žalobca uhradiť 2.019,98 eur, zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne zo sumy 2.019,98 eur od 20.11.2010 do zaplatenia, zákonný úrok 6 % ročne zo sumy 2.019,98 eur od 15.12.2010 do zaplatenia a trovy konania.

Poukázal na to, že podľa rozsudku Súdneho dvora Európskej únie č. 491/2011 zo dňa 14.3.2013 súd skúma aj v prípade, že je uplatnený vzťah zo zmenky postavenie spotrebiteľa ako žalovaného. Zákon o spotrebiteľských úveroch zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Uvedené dojednanie o zmenke a jej vyplnení je neplatnou zmluvnou podmienkou, ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu v neprospech spotrebiteľky a podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka je neplatnou a taktiež podľa § 5a a § 29b Zákona č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov. Uviedol, že zmluva vykazuje ďalšie nedostatky, keď v nej chýba základný údaj o RPMN, úroková sadzba, priemerná sadzba RPMN a už tieto nedostatky

spôsobujú, že úver je bezúročný a bez poplatkov. Žalobca nemá nárok na plnenie zo zmenky, a preto túto žalobu súd zamietol.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.. Žalobca nebol úspešný, nepatrí mu náhrada trov konania. Úspešnou bola žalovaná, preto súd priznal trovy konania, a to trovy právneho zastúpenia jej zástupcovi D., v celkovej sume 391,96 eur, ktoré uložil žalobcovi uhradiť na účet právneho zástupcu opatrovníka JUDr. Igora Šafranka, advokáta.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Namietal, že ním predložená zmluva o úvere nie je zmluvou o spotrebiteľskom úvere a ani spotrebiteľskou zmluvou, pretože žalovaný vstúpil do právneho vzťahu so žalobcom na základe § 497 Obchodného zákonníka. Má za to, že súd prvého stupňa sa riadne nevysporiadal s charakterom zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX, preto je rozhodnutie nepreskúmateľné. Uviedol, že zmenka je cenným papierom, nie spotrebiteľskou zmluvou, a teda vzťahy zo zmenky nemôžu byť spotrebiteľské. Navrhol zmeniť, resp. zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k odvolaniu poukázala na existenciu 5. hlavy Občianskeho zákonníka, ako aj zákona č. 250/2007 Z.z.. Uviedla, že aj napriek formálnosti zmenkového práva je súd povinný posúdiť nárok uplatňovaný proti spotrebiteľovi z hľadiska existencie neprijateľných podmienok, aj premlčania. Opačný prístup spočívajúci vo vylúčení ex offo súdnej kontroly spotrebiteľských zmlúv hrubo odporuje princípu ochrany spotrebiteľov. Poukázala tiež na to, že zabezpečenie záväzku formou blankozmenky si osobitne nevyjedнала.

Krajský súd v Prešove ako odvolací súd príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 10 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len O.s.p.), vzhľadom na včas podané odvolanie (§ 204 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z § 212 O.s.p. a bez nariadenia pojednávania v súlade s § 214 ods. 1, 2 O.s.p. s tým, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku zverejnil na úradnej tabuli súdu, ako aj na internetovej stránke a zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Predmetom konania je spor zo zmenky, ktorá plní zabezpečovaciu funkciu vo vzťahu k peňažnému záväzku žalovanej (vystaviteľky zmenky) vrátiť poskytnuté finančné prostriedky, vyplývajúce zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa 6.11.2009.

Odvolateľ spochybňuje v podanom odvolaní postavenie žalovanej ako spotrebiteľa a obhajuje dôvodnosť aplikácie obchodnoprávnej úpravy s poukazom na zmluvu o úvere ako absolútny obchodnoprávny vzťah.

Odvolací súd nijako nepopiera, že by zmluva o úvere nebola absolútnym obchodom a ani dôvodnosť aplikácie ustanovení Obchodného zákonníka. Odvolací súd len pripomína, že prednosť majú osobitné ustanovenia právneho poriadku, ktoré sú súčasťou špeciálnej právnej úpravy v oblasti spotrebiteľského práva vrátane ustanovení § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka.

O tom, že ide o spotrebiteľskú zmluvu by nemali byť žiadne pochybnosti. Zmluva o úvere bola uzavretá dňa 6.11.2009. Ustanovenie § 52 Občianskeho zákonníka upravovalo, že spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Žalobca pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Naopak žalovaná nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Žalobcovi je preto dôvodné priznať postavenie dodávateľa a žalovanej postavenie spotrebiteľa. Za takejto situácie je správny záver o spotrebiteľskom charaktere zmluvy o úvere.

Pokiaľ ide o zmenku, ak táto vznikla na zabezpečenie splnenia dlhu zo spotrebiteľskej zmluvy, ide o spotrebiteľskú zmenku, v rámci ktorej existujú odlišnosti oproti zmenke z iného právneho vzťahu. Jednou z odlišností spotrebiteľskej zmenky je zohľadnenie kauzy právneho vzťahu, z ktorého zmenka vznikla. Ďalšou odlišnosťou spotrebiteľskej zmluvy je ex offo súdna kontrola neprijateľnosti podmienok zmluvy, z ktorej zmenka vznikla a zmluvných podmienok jej vyplnenia.

Za nekalú obchodnú prax sa považuje aj konanie, ktorým vyžaduje od spotrebiteľa, aby vykonal plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky.

Odvolaací súd z vlastnej činnosti a porovnaním rozhodovacej činnosti iných súdov môže pomerne spoľahlivo konštatovať, že žalobca v početných prípadoch urobil predmetom súdnych konaní plnenia z neprijateľných zmluvných podmienok. Týka sa to najmä neprijateľnej sankcie 91,25 % ročne p.a. per annum (0,25 % denne p.d. per diem), zmenkových úrokov 91,25 % p.a., ktoré drasticky spôsobili zvýšenie zadlženia spotrebiteľov, netransparentného administratívneho poplatku predstavujúceho až dve tretiny celkového poplatku za úver, neprijateľnej rozhodcovskej doložky, neuvedenia RPMN v zmluvách o spotrebiteľskom úvere a pod.

Žalobca pôvodne uplatnil práva z úverovej zmluvy na rozhodcovskom súde, ktorý jej návrhu v celom rozsahu vyhovel (Stály rozhodcovský súd Slovenskej rozhodcovskej a.s.). Exekúciu však všeobecný súd nepovolil a to pre neprijateľné zmluvné podmienky.

V tejto súvislosti ďalej odvolací súd pripomína, že Súdny dvor EÚ rozhodol, že možnosť súdu skúmať ex offio nekalú povahu podmienky predstavuje prostriedok vhodný zároveň na dosiahnutie výsledku stanoveného v článku 6 smernice, teda zabránenie tomu, aby jednotlivý spotrebiteľ nebol viazaný nekalou podmienkou, a na prispievanie k splneniu cieľa stanoveného v jej článku 7, pretože takéto preskúmanie môže mať odradzujúci účinok prispievajúci k ukončeniu používania nekalých podmienok v zmluvách uzavretých so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov (rozsudky Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, bod 28, Cofidis, C-473/00, Zb. s. I-10875, bod 32).

Táto možnosť priznaná súdu bola posúdená ako nevyhnutná pre to, aby bola pre spotrebiteľa zabezpečená účinná ochrana, najmä s ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo toho, že tento spotrebiteľ o svojich právach nevie, alebo má ťažkosti s ich uplatnením (rozsudky Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, už citovaný, bod 26, ako aj Cofidis, už citovaný, bod 33).

Je rozhodným konštatovanie, že aj pri nečinnosti spotrebiteľa má súd dbať o to, aby nevedomosť spotrebiteľa nebola na jeho úkor a vyvažovať tak práva a povinnosti oboch strán. (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 6Cdo 1/2012). Ochrana, ktorú smernica priznáva spotrebiteľom, sa vzťahuje na prípady, v ktorých sa spotrebiteľ, ktorý s predajcom alebo dodávateľom uzavrel zmluvu obsahujúcu nekalú podmienku, zdrží namietania nekalej povahy tejto podmienky z dôvodu, že buď o svojich právach nevie, alebo má ťažkosti s ich uplatnením alebo preto, že je odradený od ich uplatňovania z dôvodov nákladov, ktoré by malo za následok súdne konanie. (rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-473/00 zo dňa 21.11.2002, uznesenie Súdneho dvora EÚ vo veci C-76/10 zo dňa 16.11.2010) Ochrana spotrebiteľa je predmetom verejného záujmu a je nevyhnutná pre zvýšenie životnej úrovne a kvality života občanov.

V súvislosti s odvolacími námietkami odvolací súd poukazuje na spoločné stanovisko občiansko-právneho kolégia Najvyššieho súdu SR a obchodno-právneho Najvyššieho súdu SR č. 93/2015 zo dňa 20.10.2015, podľa ktorého cit. „Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenu, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že:

1. pokiaľ z akýchkoľvek okolností v prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou, či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offio povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;
2. pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť, či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúc ich rozsah a povahu pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonov, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve aplikujúcu právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený úrok zo zmenky ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto excès dosahuje.“

So zreteľom na uvedené, aj keď dlžník - spotrebiteľ nevznesie námietky proti zmenke, resp. jej vyplneniu, príp. uplatneniu práv zo zmenky, je súd oprávnený a zároveň povinný skúmať platnosť predmetnej zmenky a dohody o jej vyplnení, aktívnu legitimáciu majiteľa zmenky na uplatnenie práv zo zmenky, oprávnenosť postupu pri vyplňaní blankozmenky, a tiež nekalú povahu zmluvných podmienok, dohodnutých v spotrebiteľskej zmluve, na základe ktorej vznikol záväzok, ktorý zmenka zabezpečuje, a ktorou bolo vydanie zmenky predvídané. V prípade zistených nedostatkov je súd povinný tak, ako to správne urobil súd prvého stupňa, konštatovať rozpor práv uplatnených zo zmenky so zákonom. Ak má byť zabezpečené naplnenie cieľa sledovaného právnymi predpismi na ochranu spotrebiteľa, je nutné umožniť súdu skúmať charakter právneho vzťahu, na základe ktorého došlo k vystaveniu zmenky a v prípade zistenia, že ide o vzťah spotrebiteľský, podrobiť skúmaniu zmluvné podmienky z hľadiska ich neprijateľnosti. Ak by pri vymáhaní dlžnej sumy zo zmenky súd nemal možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, či zhodnotiť platnosť zmenky samotnej, išlo by o neprijateľné zníženie právnej ochrany príslušnej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. Rigidná aplikácia § 17 zákona č. 191/1950 Zb. by spôsobila spotrebiteľovi nepríjemné ťažkosti pri až následnom možnom domáhaní sa ochrany svojich práv. Povinnosť všeobecného súdu posúdiť uplatnený nárok aj z hľadiska súladu s dobrými mravmi je zvýraznená v tých prípadoch, keď ju účastník konania výslovne namieta, musí však na ňu prihliadať aj v prípadoch, kedy takýto rozpor zistí súd sám pri prieskume ex offo, keďže na absolútnu neplatnosť úkonu súd musí prihliadať ex lege.

Odvolacie námietky žalobcu neboli spôsobilé privodiť záver odvolacieho súdu o tom, že vyhodnotenie dojednania o vyplnení zmenky ako neprijateľnej zmluvnej podmienky, a teda jej neplatnosti v zmysle § 53 Občianskeho zákonníka súdom prvého stupňa bolo nesprávne.

Za tohto stavu odvolací súd napadnutý rozsudok s výnimkou výroku o náhrade trov konania ako vecne správny v zmysle § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Pokiaľ ide o výrok o trovách konania, súd prvého stupňa pochybil, ak náhradu trov konania priznal opatrovníkovi žalovanej (v záhlaví rozhodnutia zrejme nedopatrením uviedol, že žalovaná je zastúpená B. a zároveň aj vedľajším účastníkom T.. V občianskom súdnom konaní platí zásada, že nárok na náhradu trov konania má účastník konania voči účastníkovi konania. Z obsahu spisu je zrejmé, že uznesením súdu prvého stupňa č.k 17C 127/2014-28 bolo žalovanej v zmysle § 29 ods. 2 O.s.p. ako procesný opatrovník ustanovené T.. Opatrovníkovi účastníka však náhrada trov konania proti inému účastníkovi neprínaľeží. Táto by mala eventuálne patriť žalovanej ako úspešnej účastníčke konania.

So zreteľom na nesprávny postup súdu prvého stupňa pri priznávaní náhrady trov konania, odvolací súd výrok o náhrade trov konania zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. h/ a f/ O.s.p.).

Súd prvého stupňa je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 116 O.s.p.), v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.